

ÚJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPILAP

Vérkeringés és pártpolitika

Hosszu betegségnek halál a vége. Ennek a kereskedelmi és iparkamarának a krízise már csaknem egyidejű a kormány politikai krízisével. Idestova feléves. Augusztus elején vált akuttá, a kamara-rendezte áru- és mintavásár első napjaiban, amikor a hivatalos megnyitóra eljött Cudalbu földművelésügyi miniszter s kihijja, hogy távollétével nem tündökölt. A miniszter eljött Kolozsvárra és nem ment el a megnyitóra. Az utolsó pillanatban lehetett csak rábírní, hogy mégis elmenjen. A kamarának közben el kellett fogadnia az ultimátumot: felszük és utat enged az új orientációnak. Annakidején leszög ztük külön álláspontunkat. „Egyforma fontta” című cikkünkben hangsúlyoztuk, mi lehet az egyedül helyes felfogás és mik a demokrácia követelményei. Azóta ez az ügy semmit se haladt a maga egyenes útján, újabb és újabb mellékösvényekre tert, ma valóssággal e mellékösvények utvesztőjéa tévelyeg. Az Új Kelet mai száma hosszabb tudósításban számol ne ezekről a kis mellék-utakról: sehol egy világitó szempont, sehol kiut, sehol menekülés a káoszából, apró személyi dolgok, korteskedések, pártérdek dominálják a kérdést. Vannak, akik bürokrata-módon akarják elintézni, vannak, akik liberális-párti felfogással, sokan a kormányra esküsznek. A verescuékra, mert tőlük várják ennek a problémának a gyógyítását. Holott a kereskedők és iparosok e kamarája nem tekinthet se jobbra, se balra, nem tűzheti ki sem ennek, sem annak a pártnak zászlaját, mert itt többről van szó, mint pártérdekről, többről, mint politikáról. Egy nagy erdélyi kereskedelmi és ipari vidék középpontjáról van szó, magáról a közgazdaságról, e vidék vérkeringéséről, életéről.

Kétségtelen, hogy a kereskedelmi és iparkamara eddigi élete sem volt valami ideális. Különösen nem azóta, amióta imperium-változás történt. Azok az urak, akik a kereskedelmi és iparkamara élén állottak, megfellekezni látszottak róla, hogy a kereskedelem és az ipar politikamentes valami. Nem nagyon mentesítették ezt a fő közgazdasági szert a politikától. Ha csak a negatív ténykedésekre gondolunk, ott van a teljes elszigeteltség, az új helyzet semmibevevése, egyáltalán nem akartak számolni azzal, hogy itt valósságosan változás történt. A kamara így máról-holnapra elvágta a köldökszínort, amely az állammal összekötötte. Ez az izolált kereskedelmi és iparkamara hiába próbált külön embrióéletet élni, nem tudott. Az első alkalommal, amikor nem is komolyabb attakot indítottak ellene, csak egy kis miniszteri tüntetést egyik intézménye ellen, súlyosan megérezte eredendő bűnét. A földművelésügyi minisztert, aki annakidején a kereskedelmi miniszter képviselte, telán helytelen formában intézte a puccsot az iparkamara ellen, de az eredmény igazolta őt, ez a kamara már régen életkeptelen volt, már régen meg kellett volna változnia. A miniszter csak tulradikális, tulnacionális és tul-diktatorikus tempója dolgában vétette el a dolgot. Az ő ultimátuma annakidején ugy szólt, hogy a kamarát ezentul felerészben román és felerészben magyar kereskedők és iparosok vezessék. A megremült vezetőség, amely elé-téhez ragaszkodott, mindenbe belement. Am jó, legyen felerészben magyar és felerészben román, a fő, hogy személyi kérdésben meg lehessen egyezni. Az ellenpárt mindent megígért és a békülő vacsorán a miniszter egy

szertü pátosszal mondotta, hogy a kereskedelem és ipar életében nem lehet se nemzetiségi kérdés, se politikai ellentét.

Persze a kulissza ismerői tudják, hogy a politikai ellentéteket ekkorra már áthidalták, a nemzetiségi kérdésben pedig kiegyeztek öven százalékra. Tehát felerészben román és felerészben magyar kereskedő kerül a kamara élére. Most újra akut az ügy, a fele-fele megoldás ugylátszik nem elég. Itt ott nagyobb percentarányokat követelnek. Vagy talán a személyek és pártok nem engedik a harcot elsimulni. Akár miként oldják meg ezt a kérdést, az eddigi út rossz, az eddigi szellem hibás, az autonóm testület a régi jó alapokról rossz alapokra kerül. Ha tisztán kereskedelmi és ipari érdekekről van szó, akkor csak kereskedelmi és ipari érdekeknek kell érvényesülniök. A kereskedelmi szakosztály élére tekintélyes

kereskedőt, az ipari szakosztály élére nagyipari szaktekintélyt kell állítani, a kulissza mögött folyó tervezgetéseket elhibáztottak és elítélendők. De ha már a politikai szempontokat kiküszöbölai nem lehet, ha már mindenáron a nemzetiségi kérdést is beleviszik, semmiesetre sem lehet kétfelé vágni a csomót. Itt nem csak román és magyar kereskedők és iparosok vannak, vannak zsidó kereskedők és iparosok is. Vannak kis arányszámban szászok is, de mi ezutal csak magunkféle érezzük a sérelmet, hiszem a mi érdekeltségünk sokkal nagyobbáru. Követeljük, hogy a nemzetiségi arányszám mindeképen érvényesüljön, a kamara vezetését az arra hivatottak vegyék át és küszöböljenek ki minden politikát, mert egy egy párt máról-holnapra megbukhat, a kereskedelemnek és iparnak fenn kell maradnia tul a pártok életén és tul a napi politika túlekedésin.

A Habsburgok detronizálása a magyar nemzetgyűlés előtt

Törvényhozás — tiltakozással — A száműzött király útja — Elmúlt a háboru minden veszélye — A szövetségesek és a kisantant

— Az Új Kelet tudósítójától —

Ma tilt össze a magyar nemzetgyűlés, amelynek az a feladata, hogy a Habsburg-ház trónfosztásáról szóló törvényjavaslatot megszavazza. A nemzetgyűlés mai ülésén a képviselők csapásai mellett is mindig össze tudta egyeztetni állami életének feltételeit alkotmányunk alapelveivel. Évszázadok tapasztalatainak építomunkája nem emelte alkotmányjogi elvve az örökös király trónfosztásának lehetőségét. A trianoni békeszerződés sem vitte rá erre a nemzetet. Most mégis a békeszerződésben biztosított állami függetlenség ellenére a nemzetől ezt követelik s a nemzet ünneplésen óvat emel az ország belső ügyeibe beleszólo ilyen beavatkozás ellen. Mindazonáltal a létéért küzdő nemzet életösztönétől kényszerítve, hogy a haza feamaradását fenyegető veszedelemet

A pártok előzőleg értekezletet tartottak, amelyen meggyeztek a törvényjavaslat szövegéről. A mai ülésen felolvasták az igazságügyminiszter által benyújtott detronizáló törvényjavaslatot, melynek szövege a következő:

Törvényjavaslat IV. Károly Otelsége uralkodói jogainak és a Habsburg-ház trónörökösödésének megszüntéről.

A magyar nemzetet viszontagságos történelmének gondierhes küzdelmei között bár sokszor sujtották a balsors csapásai, de a szomorú emlékek mellett is mindig össze tudta egyeztetni állami életének feltételeit alkotmányunk alapelveivel. Évszázadok tapasztalatainak építomunkája nem emelte alkotmányjogi elvve az örökös király trónfosztásának lehetőségét. A trianoni békeszerződés sem vitte rá erre a nemzetet. Most mégis a békeszerződésben biztosított állami függetlenség ellenére a nemzetől ezt követelik s a nemzet ünneplésen óvat emel az ország belső ügyeibe beleszólo ilyen beavatkozás ellen. Mindazonáltal a létéért küzdő nemzet életösztönétől kényszerítve, hogy a haza feamaradását fenyegető veszedelemet

békés uton elhárítsa,

kimondja:

I. IV. Károly uralkodói jogai ezennel megszűnnek. II. Az 1723. évi I. és II. tvcikkben foglalt pragmatika szankció, amely az ausztriai ház trónörökösödési jogot szabályozza, hatályát veszti és ezzel a királyválasztás előjoga visszaszál a nemzetre. III. A nemzet a királyság ősi államformáját változtatlanul fentartja, de királyi szék betöltését bizonytalan időre elhalasztja és utasítja a kormányt, hogy eziránt arra alkalmas időben javaslatot tegyen. IV. Ezen törvény kihirdetése napján lép életbe.

Zsufolt karzatok mellett nyitotta meg Gál Gaszton elnök a nemzetgyűlés mai ülését. Bejelentette, hogy a föüggyesség Rakovszky, Andrássy, Sigray és Beniczky mentelmi jogának telfüggesztését kéri a miniszterelnök egy átírat

alappján, amelyben felhatalmazza az ügyészséget, hogy az illetők ellen

lézadás miatt eljárást indítsen

és őket letartóztathassa. A bejelentést a mentelmi bizottsághoz utasították. Eután Bethlen

mondotta: — Bátor vagyok a törvényjavaslatot benyújtani, amely IV. Károly király... (Óriási zaj, a keresztény párt oldaláról: *Eljen a király!* A kiszegzapárt részéről: *Eljen Horthy! Eljen a független Magyarország!* Gyászmagyarok! a keresztény párt felé.)

A miniszterelnök kéri, hogy a javaslatot sürgős tárgyalásban adják ki a közjogi bizottságnak, amely a mai napon szünet alatt letárgyalja. A Ház ezt elfogadja. Eután Friedrich István jelenti be meatelmi jogának megszüntetését, amennyiben

két nap és két éjjel a rendőrségem, egy hétig pedig az ügyészségen fogvatartottak toborzás gyanúja alatt.

Ugyancsak bejelentik mentelmi joguk megszüntetését Weiss Konrad, Hornyánszky Zoltán és Zakány Gyula. A bejelentéseket a mentelmi bizottsághoz utasították. Elnök ezután szünetet rendel el. Szünet alatt a közjogi bizottság megkezdte a detronizáló javaslat tárgyalását.

A törvényjavaslat holnap másodsorú olvasásban kerül a nemzetgyűlés elé. A pártok: a keresztény nemzeti párt és a kiszegzapárt elvileg ellenezik a detronizálás tényét, illetőleg a kisantant és a nagyantant beavatkozását. A törvényjavaslatot azonban elvi tiltakozás mellett megszavazzák. Apponyi Alberten kívül Szilágyi Lajos, Ugron Gabor, Friedrich István és Szerényi József szólaltak fel. Apponyi Albert kérdést intézett Bethlen miniszterelnökhöz, garantálni tudja-e, hogy a kisantant a detronizálási követelés teljesítése után nem fogja fegyverrel hieroszakolni követeléseinek többi pontjait. A miniszterelnök válaszában kijelentette, hogy a detronizálási javaslat elfogadása előtt

tárgyalásokat folytatott az antant budapesti meghatalmazottáival,

akiktől errenézve garanciákat kapott. Politikai körökben hire jár, hogy Bethlen a detroniza-

IV. évf. 238 sz.

véházban

THELER karmester zenekar hangverseny

ÉS SIMON

szeszmagykereske, illkor- és ramgyár, linkuját és cognacját, kitűnő finom uradalmi faborait (zentegyház-u.) 22

József

üviz

üveg vételnél

ban

lei

ató:

áry és

cégnél

lozsvár

nfeld

n cseh áru áron:

Lei 80. — Lei 15. — Lei 15. —

cikkek árusítottak!

lasi törvényjavaslat elintézése után benyújtja a kormány lemondását.

A „Times” tudósítója részletes tudósítást közöl Károly utolsó magyarországi utjáról. Kedden hajnalban érkezett az a vonat, amely a királyi párt vitte a bajai állomásra. A királyi vonatot követő második vonaton katonák és antantisztek voltak, akik hétszáz méteres felbőrt vontak a hid és az angol monitor között. A hajó előtt katonai sorfal állott. Károly királyon térdig érő bőrkabát volt, Zitán sötétkék kosztium. Mögöttük a kíséret, az antant katonai megbízottai: egy olasz, egy francia és egy angol ezredes. A magyar kormányt Siménfalvy ezredes képviselte. A király a Gloworn fedélzetére ment. Nehány pillanatig kabinjában időzött, szótlan felment a fedélzetre. Kíséretükben volt Scioppa pápai nuncius Félkilencor a hajó parancsnoka megadta a jelt az indulásra. A királyt hajón egyelőre Galacba vitték, ahonnan a tervek szerint Konstantinápolyba szállítják. A Gloworn angol ágyúszázad az exkirályi párral ma éjszaka elhaladt a Duna jugoszláviai részén. Utjukban egészen a Vaskapuig

Két délszláv őrnaszád kísérette.

Orsovánál román monitorok várták a hajót. Galacra egy angol hadihajó veszi fel a detronizált uralkodót.

Take Jonescu külügyminiszter tegnap délután újból fogadta a nagyantant képviselőit, akik el megbeszélte azon intézkedéseket, amelyek Károly exkirálynak és Zitának Románia területén való tartózkodása idején szükségesnek mutatkoznak. A külügyminiszter ezután Jugoszlávia és Csehszlovákia képviselőivel tárgyalt. A detronizált király végleges elhelyezése ügyében az antant most tárgyal a portugál kormánnyal. A portugál kormány elvileg beleegyezett abba, hogy Károlyt Madeira szigetére internálják. Portugáliának az a feltétele, hogy az internálás az országra költségekkel ne járjon és úgy

az elintézés mint országos gondoskodásnak.

A kisanantant fegyveres beavatkozásának veszélye jórészt elmúlt. Magyarország elég tiszta kisanantant minden követelésének. Belgrádban igen jó hatást keltett a nagykövetség tanácsának erélyes és mégis tapintatos joggyakorlása, amely a kisanantant álláspontját mindenben magáévá tette. A prágai antantkövetek közölték *Benes*-szel azoknak a tárgyalásoknak az eredményét, amelyeket a nagykövetség tanácsa folytatott a kisanantantnak a magyarországi eseményekkel szemben elfoglalt álláspontjáról. A nagykövetség

Impozáns, Kleinmann ur

Irt: Ujvári Déter

Nem lehet tagadni, hogy Berele tulságosan őszinte volt, mikor a házasságközvetítés tövises mezején szárnyakat bontott. Tapintatos célzások helyén vannak ilyenkor, de nem kell mingyárt azt mondani a férjfelöltnek, hogy menjen a fenébe. Nem minden házasság a fenével egyenlő, de ha van olyan, amelyről fel lehet tenni, hogy két jobb sorsra érdemes életbe fenéket varázsol, hát akkor a megsejtetés nem célszerű. Berele kétségtelesen hibázott, de ne felejtjük el, hogy még egészen kezdő volt ebben a szakmában, azonfelül pedig a mamájáról volt szó, ami hasonló helyzetben higgadtabb embert is megfosztott volna az objektivitástól.

Berele tehát egy nagy pofont kapott. Kleinmann ur általában nem forszírozta a társadalmi érintkezésben a nyomatékos kifejezéseket, de ez esetben a pedagógia föllökéskedett a filozófián és Berele ilyenformán hozzájutott egy deduktív pofához, amely fényesen igazolta, hogy azt sem tudta, milyen fán terem a lelek-analízis, mert egy analitikus elmének tudnia kell, hogy a gyermekek impertinenciájában az anyák édes ígérete rejtőzhetik.

A pofon mindenestre pedagógiai pofon volt, de mert olykor a házasságok is pofonnal végződnek, hat házassági pofon is lehetett.

tanácsa hozzájárult a Habsburg-kérdés végleges elintézéséhez,

elismerte a fegyverzés szükségességét és beleegyezett abba, hogy a kisanantant államai a fegyverzési akcióban résztvegyenek.

A szövetséges hatalmak megállapították, hogy nincs többé ok katonai akcióra. Követelik, hogy a kisanantant a nagykövetség tanácsának kívánságaihoz alkalmazkodjék. A cseh kormány Jugoszláviával és Romániával egyetértve biztosította a szövetséges hatalmakat teljes lojalitásáról. A csehszlovák és jugoszláv csapatok addig azonban a magyar határon maradnak, míg Magyarország az antant összes követeléseit végre nem hajtotta. Ma dében *Pasics* elnöke alatt minisztertanács volt, amelyen folytatott az aktuális kérdések megvitatását és megállapították, hogy a mozgósítási költségek megtérítésének költsége egyelőre függőben marad.

Gráze Gusztávot, aki legutóbb Tatán járt az exkirálynál, szintén a pestvidéki törvényszék fogházában helyezték el. Holnap hallgatja ki a vizsgálóbíró. *Szilassy* József főügyész helyettes befejezte a kihallgatásokat. Most a tanúk kihallgatása folyik Sopronban, Győrben, Szombathelyen, Komáromban és Budaörsön.

A zsidók állampolgári joga Magyarországon

(A trianoni békeszerződés kijáratása)

Ha volt valaha társadalom, ország vagy nemzet, melyről el lehet mondani, hogy semmit sem tanult és semmit sem felejtett, a háború utáni Magyarországról bizonyára első sorban el lehet mondani. Ma már csak mélyeségsé sajnálkozással tudunk nézni erre a szerencsétlen országra, melyet ugyancsak még mindig nem látogatott meg eléggé isten keze, mert minden nyomorúságban is réber a leglokiátlanabb keze-szemforgatásokra. Az október 31-én történt jogfosztásnak klasszikus magyar példájáról ad hirt a legújabb budapesti posta és egyúttal klasszikus üzenet is az Erdélyi zsidóságának. A trianoni békeszerződés, többek között úgy intézkedik, hogy a régi Magyarországtól elszakított területeken lakó vagy oda illetékes volt magyar állampolgárok 1922. október 31-ig kérelmezhetik magyar állampolgárságuk föntartását. Ha tehát valamely erdélyi vagy szlovákiai illetőségű egyén a mai Magyarország területén él, még ha évek óta tartózkodik is Budapesten és oda köti egzisztenciáját, — kérnie kell a magyar állampolgárságának föntartását, mert

Stopperné házassági pofonnak nézte és mosolygott, Berele pedagógiai pofonnak nézte és ordított, mint egy sakál. Hiába: világok választják el a szülők felfogását a gyermekek felfogásától.

Stopperné elpirult.

— Épen úgy pofozza, mintha az apja volna.

Ez a gondolat édes árasztásokkal öntötte el a szívét. Amilyen nagyszerű karakter ez a Kleinmann, hát nem pofoz idegen gyerekeket. Ezzel a pofonnal birtokba vette. Ezzel a pofonnal az apai jogok gyakorlásának szándékát fejezte ki igen érthetően.

Elhatározta, hogy nem áll meg ennél az első kísérletnél. Száz furfangos trükköt eszelt ki, hogy Kleinmannat új orientációra bírja.

Egyszer azt mondta neki:

— Azt hiszem Kleinmann ur, kegyed egy poéta. A boldogult Stopper nagyon szerette a költészetet. A boldogult Stoppernak, tudom, nagyon jól esne, ha egy szép verses sarkó alatt nyugodhatna. A sarkóvet már megrendeltem és azt mondtam, kegyed fogja komponálni a feirást. Hát komponálja meg, Kleinmann ur, de szépen, poétikusan és a verssorok első betűit úgy állítsa össze, hogy Stopper neve jöjjön ki belőlök.

Kleinmann meghajította magát:

— Nagysád, kegyedert még a temetőbe is elmegyek.

egyébként románnak vagy csehszlováknak minősítis. Hogy pedig manapság mit jelent, Magyarországon románnak, csehszlováknak vagy jugoszlávnak lenni, arról külön írni fölösleges.

A kurzus-Magyarország a trianoni békeszerződésnek ezt az emberséges pontját is a maga képére formálta. A napokban hivatalos hirdetmény jelent meg Budapest utcáin, mely tudatja, hogy a lecsatolt területekre illetékes egyének jövő évi október 31-ig kérhetik magyar állampolgárságuk föntartását,

„ha magyar anyanyelvűek és a magyar fajhoz tartoznak.”

Ellenkező esetben elveszítik magyar állampolgárságukat és ha jelenleg Magyarországon élnek, egy éven belül el kell hagyniok az ország területét.

Tehát azok a szerencsétlen zsidók, akik a rendelkezés alá esnek, egy éven belül vehetik a vándorbotot, még akkor is, ha évek óta laknak Budapesten és ott alapozták meg egzisztenciájukat. Ezt jelenti az a megszorító kitétel, hogy „ha magyar anyanyelvűek és a magyar fajhoz tartoznak.” Nyílt kijáratása és több ennél: arcucsapása ez a trianoni békeszerződésnek, mely sehol sem teszi függővé a faji vagy nemzetiségi származástól az állampolgári jogokat, amint hogy emberi jog alapján nem is lehetné. Erre csak kurzus-Magyarország képes, hogy az állampolgári jogokat a faji származástól tegye függővé.

De egyúttal klasszikus üzenet is ez. Budapestről az erdélyi zsidókhöz. Ha vannak még sorsainkban, akik tiszteletreméltó piétásból tagadják zsidó fajiságukat, — lássák ezek a kevesek, mi a fizetség érte: Magyarország, nemcsak hogy magyarnak nem ismeri el a zsidót, de még az állampolgári jogoktól is megfosztja, csak azért, mert — zsidó.

Lloyd George az ir-kérdés megoldásáról

London, november 3. (Damian.)

Lloyd George tegnap az alsóházban egy képviselő interpellációjára adott válaszában azt mondta, hogy Írország problémája nem egyéb, mint Anglia biztosítása. E kérdés elintézésével az angol becsületet eljárás bizonyították be. Az alsóház 439 szóval bizalmat szavazott a miniszterelnöknek. Az angol lapok az alsóház bizalmi nyilatkozatával foglalkoznak és kiemelik Lloyd George óriási többségét. A „Times” azt írja, hogy ha a miniszterelnök keresztül tudja vinni azt, amit az alsóházban mondott, akkor Írország leghívebb barátai is meg lesznek vele elégedve. A „Daily Express” kiemeli, hogy ez a szavazás is bizonyítja Anglia őszinte békeakézségét.

Stopperné meg volt hatva.

— Kegyed egy karakter — szólt és gyorsan elfordult, mert elpirult.

— Kleinmann még aznap leült és költött. Remeket alkotott. A vers így szólt:

Sándor, állj meg! ki e hant alatt pihen
Tar mezőkön szedte virágait.

Orozza ki jött: a halál jöt tett vele;

Panasztalan életét folytasza az, ki

Per procura jegyzi majdan örökét.

Stopperné egészen oda volt.

— Kleinmann ur, kegyed egy poéta. Ez a per procura gyönyörű és a tar mező is nagyon szép. De bocsássa meg: a Sándor nem egészen világos. Miért Sándor?

Kleinmann fölényesen mosolygott:

— Ez egy poétika licenea. Ez egy metamorphosis. Ez a Sándor tulajdonképen vándort jelent, de ha vándort irok, akkor nem jön ki Stopper. Nézze csak nagysád. Sándor, T-ar, O-rozza, P-anasztalan, Per — Stopper.

— De milyen szelímes — olvadozott Stopperné. De csak vallja be kegyed, egy kicsit ugye, én ihlettem meg kegyedet? Másnak ugye, nem irt volna ilyen szép sirverset?

Kleinmann könnyelműen azt felelte erre, hogy másnak bizony nem irt volna ilyen szép sirverset.

Stopperné meg volt hatva és édes álmodozásba merült.

Másnap így szólt:

— Az utolsó eseményiből zetről tiszta kihallgatásokról sokról kevés hogy csak meg zelitően hű vo Meg lehet a király jelenleg foglalkozni gondol pén

A király meg mánia jelenlegi geinek helyes gethetik el egy ország összes ehhez a munk Az uralko

mellett: konce tiv és konce összes pártokb az országot tal megérteni nehá lyel csak pártp lyet hogy orszá den jel arra találta a jelenl vezető utat és tokhoz tartozó teszi, mivel me az általa elkép és nem szorul a király megoldá parlamen

Ha ez nem sük az ellenzéki p hogy senleges lefolytassa az

Jellemző, az ellenzébi kó statálható. Kor zódve, hogy a nyíltáig semmi tenni, amely a érintése, hogy pontban megny az Aver kerül mesteri

— Nézze karakter, kegye gosan szerény. jövöre? Kegye f. Csak ne házasodni fog, gyon szerény példái egy K tunkel-leánytal lására. Egy K a társadalmi a engem, kegyed Kleinman Stoppern

— Nem laki egy Karfu szép pálya. De gondoltam, a t kegyed az tül boldogult S op nálni fog. Imp

Kleinman sen hoz áldoz emlékének és

— Per p Stopperné

— Ahogy Kleinmann is amely feje fel Kleinman zést. Berelene

A nemzeti párt új orientációja

A király folytatja az ellenzéki vezérek kihallgatását — A kormány szilárdnak tartja helyzetét

— Az Új Kelet tudósítójától —

Az utolsó napok mozgalmas belpolitikai eseményeiből mindmáig nem lehetett a helyzetről tiszta képet nyerni. A sorozatos királyi kihallgatásokról és a pártok közötti tárgyalásokról kevés megbízható hír szivárgott ki úgy, hogy csak most alakulnak ki a helyzet megközelítően hű vonásai.

Meg lehet állapítani, hogy a királyt nemcsak az ország jelenlegi politikai helyzete foglalkoztatja, sokkal inkább gondol az ország gazdasági és pénzügyi helyzetére.

A király meg van arról győződve, hogy Románia jelenlegi gazdasági és pénzügyi nehézségeinek helyes és sürgős megoldását nem véghezvethetik el egyetlen párt emberei. Ezért az ország összes pártjainak támogatását kívánja ehhez a munkához.

Az uralkodó megmarad eddigi kívánsága mellett: koncentrációs kormány, kiváló iniciatív és koncepcióval bíró munkasorókkal, az összes pártokból, akik egyesítsék erőiket, hogy az országot talpraállítsák. A király nem tudja megérteni néhány pártvezér makacsságát, amelylyel csak pártpolitikát akarnak csinálni, ahelyett hogy országos politikát csinálnának. Minden jel arra vall, hogy a király már megtalálta a jelenlegi politikai válság megoldásához vezető utat és ha folytatja a különböző pártokhoz tartozó államférfiak kihallgatását, azért teszi, mivel meg akar győződni arról, vajjon az általa elképzelt megoldás tényleg helyes-e és nem szorul-e módosításra. Azt hiszik, hogy a király a jelenlegi válság megoldását először a mosonai parlamenttel kívánja megoldani.

Ha ez nem sikerülne, úgy el kellene fogadnia az ellenzéki pártvezéreknek azt a javaslatát, hogy semleges kormányt nevezzen ki, amely lefolytassa az új választásokat.

Jellemző, hogy úgy a kormánypárti, mint az ellenzéki körökben nagy optimizmus konstáltható. Kormánykörök meg vannak győződve, hogy a parlament ülészakának megnyitáig semmi komolyabb lépés nem fog történni, amely a jelenlegi rezsim fenmaradását érintené, hogy a parlament a megállapított időpontban megnyílik, hogy

az Averescu-kormányt azonnal fel kellene oldani, hogy a liberálisok mesterkedéseit megghusítsák,

— Nézze csak kegyed, kegyed egy nagy karakter, kegyed egy nagy tehetség, de tulságosan szerény. Mert nem gondol kegyed a jövőre? Kegyed ugye-e, előbb utóbb hazasodni fog. Csak ne tagadja. Kegyed előbb utóbb hazasodni fog, de a nők nem szeretik a nagyon szerény embereket. Nézze kegyed. Én például egy Karfunkel-leány vagyok. Egy Karfunkel-leánynak vigyazni kell a társadalmi állására. Egy Karfunkel-leány inkább meghal, de a társadalmi állását nem áldozhatja fel. Ért engem, kegyed?

Kleinmann nem értette.

Stopperné sóhajtott és folytatta:

— Nem mondom, Kleinmann ur, ha valaki egy Karfunkel unokát taníthat, hát ez elég szép pálya. De jövőnek nem jövő. Hát én azt gondoltam, a tanítói állást beszüntetem. Legyen kegyed az üzletvezetőm. Tekintse magát a boldogult Stopper megbízottjának. Ez imponálni fog. Imponáljon, Kleinmann ur.

Kleinmann ur azt mondta, hogy ő szívesen hoz áldozatot a boldogult Stopper áldott emlékének és a fölajánlott cégjegyzést elvállalja.

— Per procura — mosolygott édesen Stopperné — ahogy a versben van.

— Ahogy a versben van — mosolygott Kleinmann is és még most sem látta a felhőt, amely feje felett tornyosodott.

Kleinmann másnap megkezdte a cégjegyzést. Berelének adott egy pofont — per pro-

melyek arra irányulnak, hogy a Banca Nationala új kormányzója, — akinek kinevezése december 1-én fog megtörténni — már új kormány, a liberális kormány nevezze ki.

A liberális és a nemzeti párt körében az az optimista meggyőződés alakult ki, hogy a jelenlegi parlament már nem fog összeülni és november 28. a előtt az országnak már új kormánya lesz.

Maniu utolsó kihallgatása, amelyen a nemzeti párt vezére semleges kormány kinevezését ajánlotta a királynak, egyes liberális képviselők között nagy felháborodást váltott ki. A párt nagyobb része azonban higgadtan ítéli meg a helyzetet és hangoztatja, hogy a tárgyalásokat folytatni kell. A két párt — mondotta egy politikus — egymásra van utalva.

A liberálisok jól tudják, hogy a nemzeti párt nélkül nem juthatnak hatalomra.

A nemzeti pártiak viszont tisztában vannak vele, hogy a liberálisok nélkül továbbra is regionalista párt maradnának és egyedül nem vehetik kezükbe az ország kormányzását. Ezért mindkét párt engedni fog és pedig hamar, hogy céljaikat megvalósíthassák. A nemzeti párt, hogy megbuktassa az Averescu-kormányt, kész minden eszközt felhasználni és kész még áldozatokra is. Bár Maniu és Bratianu között megállapodás még nem jött létre, úgy a liberálisok, mint a nemzeti pártiak között bizakodó a hangulat, mert vezérek kihallgatásából azt következtetik, hogy a kormányváltás küszöbön áll. Ezzel szemben kormánykörök teljesen nyugodtan ítélnek meg a helyzetet. Take Jonescu és Titulescu között az ellentétek teljesen elsimultak. Tisztában vannak azzal, hogy a kormány bizonyos mérvű átalakítására lesz szükség.

azonban ezt a kormány régen belátta és tudvalevő, hogy Averescu tábornok hetekkel ezelőtt Sináiban a királyt ily értelemben informálta. A parasztpárt várakozó magatartást tanúsít, a párt felfogására mindenesetre jellemző Lupu dr. kijelentése, mely szerint nem a koronának, hanem a néptömegeknek kell a válságot megoldaniok.

Nagy fontosságot tulajdonítanak annak a látogatásnak, amelyet Maniu Gyula a volt főderáció több vezérével tett. A nemzeti pártnak a fővárosban időző vezetői ugyanis tanácskozássra jöttek össze Popovics Mihály lakásán. A tanácskozásról nem adtak ki kommu-

cura, aztán az üzletbe ment és fogadta az üzletfeleket. Uváriás és előzékeny volt.

Stopperné a háta mögé állt:

— Imponáljon Kleinmann ur. Kegyednek imponálni kell.

Kleinmann dél felé már gorombáskodott.

— Lásza kegyed — mosolygott Stopperné — most már imponálni fog.

Ettől kezdve Stopperné csak egy komoly életcél ismert. Embert akart faragni Kleinmannból, olyan embert, aki mindenkinek imponál.

Két-három hétig mély elmerültségben töltötte el az idejét. A harmadik hét végén határozott:

— Kleinmann ur, kegyed nagy tehetségeket hevertet parlagon, amit a társadalom egyszer meg számon kérhet kegyedtől. Egy igazi karakter nem elhet társadalmi tevékenység nélkül. Kegyed arra született, hogy társadalmi tevékenységet fejtsen ki. Legyen vezetőférfi a mi társadalmunkban és kegyed imponálni fog. Nézze, kegyed. Bodonyban nincsen elég kultúra, csináljon kulturát kegyed. Alakítson egy egyesületet és ha kegyed egyszer fölépelt a társadalmi langréttára, akkor, akkor... Többet nem mondott. De ha csak egy csöpp fantáziája is van ennek a Kleinmannnak, akkor láthatta volna, hogy a ranglétra legfelsőbb fokán a Karfunkelek tekintélye araszta szét csodálatos ragyogásait.

nikét. A tanácskozás után Maniu meglátogatta a főderáció több vezérét, többek között dr. Luput is. Ebből a tényből joggal következtettek arra, hogy

a nemzeti párt új orientációt keres.

Ismeretesek azok a kapcsolatok, amelyek Maniut Jorgához, Inculetzhez, Nistorhoz és más demokrata vezető-politikushoz fűzik és ha Maniu, aki a legalkalmasabb arra, hogy a legjelentékenyebb erőket maga köré gyűjtse, meg tud velük egyezni, nagyon kézenfekvő egy demokrata Maniu-kormány eshetősége.

Az iparkamarai kámpány

A kereskedők minden párttól programot és nyílt fellépést követelnek

— Az Új Kelet tudósítójától —

A kolozsvári kereskedelmi és iparkamara tagjai november 30-án új vezetőséget választanak. A választási kámpány már hetekkel ezelőtt megindult, négyfelől törtétnek a vezető pozíciók felé, de mindegyik irányból valami kellemetlen mellékzöngé hallatszik, ami az egész akciót elianszenvenessé teszi.

Ez a mellékzöngé: a politika és az egyéni érdek. Az első néhol uralkodó, másból csak aláfestő a kamarai mozgalmakat, a második majdnem mindegyik részen domináló szerepet visz. Mindegyik párt a legnagyobb titokzottsággal dolgozik és a tényleges kereskedők és iparosok hatalmas tábora semmiről nem tud biztosat és ugyszólván egyáltalában nem vesz részt saját sorsának intézésében.

A kereskedők és iparosok lassanként kezdik észrevenni, hogy mindenfelől befonják őket és egyszerre csak mindannyiukat fajt accompli elé fogják állítani. Igen kevesen vannak azonban, akik elhatározó gesztussal kilépnek hallgatásukból a legtöbben már elvesztették kedvüket a munkától. És amíg ők hallgatnak, a sötétben annál vehemensebben folyik a munka. De ebben a munkában nincsen semmi megnyugtató. A mi törtétn és törtétn, az mind paktumkötés és paktumoldás, korteskedés, nev k leírása, nevek kitörlése. Husz-harminc-ötven név is felvetődött már, de még egyik pártban sem volt szó az export és import intenzívebbé tételéről, a szállítás megjavításáról, a szabadkereskedelem helyreállításáról, vagy a vámról. Titkos ügynökök, válsztók, kortesek hosszú névjegyzékekkel majdnem valamennyi kereskedőhöz és iparoshoz bekopogtattak, ott mindentéle személyekről beszéltek, de még senki nem kérdezte meg egyik kereskedőtől sem, hogy mi az ő sérelme, mi az ő panasza, igaz-e, hogy a határon hetekig veszteltek az áruját, hogy a luxusadó és a forgalmi adó megbénítja üzletében a forgalmat, az iparosoktól senki nem érdeklődött az üzemszükséglet okai iránt, a gépbiztosítók nehézségeit nem vették jegyzőkönyvbe, senkit meg nem hallgattak és olyan iránt, ami igazán érdeklő a kereskedőket, nem tudakozódtak.

A kereskedők és az iparosok most azt kívánják, hogy azok akik, vezetni fogják ügyeiket, adjanak programot. A titokzatos fejtőszedugdosás helyett emelt fővel hirdettek terveket és elhatározásokat akarnak hallani. A kereskedők nem liberálisokra, nem kormánypártiakra akarják bízni ügyeiket, hanem kereskedőkre. A jelöltek álljanak fel szólásra, mondják el, hogyan akarják a kamarát ujjáalakítani és tegyenek bizonyosságot képességeikről. Akik a legjobb programot adják és akik garantálják is ennek a programnak a végrehajtását, azokat ültetik a kereskedők az iparkamara vezetőségi székébe.

Semleges területnek nyilvánították az Aantant szigeteket

Páris, november 3. (RTI.) Svédország elfogadta az Aantant-szigetek semlegesítéséről szóló egyezményt. Ennek értelmében a szigetek semmiféle katonai operációk bázisául fel nem használhatók, semmiféle katonai célok és katonai berendezések szolgálatába nem állíthatók.

Kisenev

— Az Uj Kelet kiküldött tudósítójától —

II.

Ilinska 30

Az oszlopok körül kis börzeféle lett, amióta az ukrán invázió nagy tömegekben indult meg. A teljesen szegények akiknek mindenük az Amerikába való utazás reménye és a dolgos két kezük, itt keresnek munkálatmat a máról-holnapra való megélhetéshez. Megható, hogy a polgári jómódhoz szokottak milyen szívesen vállalnak bármilyen munkát, de meghatóbb, hogy a kisenevi zsidók mennyire szívükön viselik a hontalanok sorsát. Aki csak teheti szállást ad, az új jövevényeknek és az első időben kosztal erősíti és bátorító szavakkal őket. Pedig egyébként az orosz zsidó nem vendégszerető és nem udvarias, de szíve, amely a jogfosztottság századaiban nem szűnt meg vérezni, odahajlik a szerencsétlen testvér felé.

A menekültek tanyája azonban nem itt van, hanem az Ilinska nevű nagy piacon, a zsidó város legtipikusabb helyén. Köröskörül bódék, majdnem mindegyikben jóillatu dagadó kenyér, kerékformájú fonottas kalács, kitűnő habos piskóta, tojásparéc. Sok lacikonyha-féle, ahol a kiválasztott halat vagy vágott húst pillanatok alatt készítik el az álló vendégnek. Palinkát ugyanott isznak evés előtt, hogy étvágyat, evés után, hogy jó emésztést csináljon. A térség közepén fuvaros-szekerek, konfliskosik, kis zsidó árusok viszik olcsó portékájukat. Nagy láрма és semmi szomorúság ezen a téren.

De az ukrán bizottság háza fordítottja ennek a gondtalanságnak.

Valami egyleti ház lehetett egykor, mert az egész első emelet egyetlen tágas, világos terem, amit most az ukrán menekültek ügyeit szolgáló irodákra osztottak föl. A sáros, szegény szagtól terhas udvarban rongyos, ványadt, éhségtől és félelemtől leromlott szervezett emberek tétován nézők, rongyaikba összehúzódozók. A kapun kis cedulákon ilyeneket olvasok:

Ich Rézl Szpavek sich Josef Karmol fin Odesz, Siz foran far ihm a Briot auf Nikolajewsko 77.

Josef Karmol számára a legjobb hír ez, de vajjon itt van-e Josef Karmol, vagy még tul a Dnyeszteren bujkál szegény, vagy elfogták odaát a határon, lehúzták a csizmáját, elverték három ingét, kenyerét, vagy valamelyik internáló táborban sinylődik; ki tudja, ki tudja? . . .

Vagy nem egy család tragédiája sűrűsödik ebbe a néhány sorba:

Ich hat die heimlose, wer sze weiszt fin a szimisztre (család) Szurke Schneidermann fin Odesz, nie hat gewojnt bei Zelig Bodrov, soll du aufschrahn.

Egy egész család bolyongó boldogtalansága húzódik meg e szavak mögött. Szurke Schneidermann, ha odesszai és Kisenevben volt, rövidesen nem tűnhetett el a városból valami különösebb körülmény nélkül, mert a menekülteknek nincsen szabad költözködési joguk, a kivételes állapotok miatt is hatósági ellenőrzés alatt állanak.

A reliefek

Főnt, de már a széles vaslépcsőn, ami a bizottsági irodákhoz vezet az emeletre, valószínűleg életveszélyes a tolongás. Ha tíz lépcsőn föltele jutott az ember, bizonyos, hogy legalább ötön lesodródják. Azon a napon épen a sziguranca tartózkodási engedélyeit osztották szíjjel a menekültek között és sokan a reggeli óráktól kezdve állottak éltlen-szomjan egy helyen és ilyenkor nem egyszer csunya jelenetek játszódnak le. A fölbumlott idegeket a szerencsétlenek nem tudják lefékezni és ha a sorban állók valamelyike előre tolikodik, a többiek a kétségbeesés és elszántság vad brutalitásával vetik rá mugukat.

Nézni is szívbemarkoló volt, amint egy magas szikár fiatalemberen az eszelősök dühével táncoltak a sovány öklök. A padlóra

vágták, azután mint ártalmas férget tiporták a boldogtalant, míg a rácsok mögül elő nem kerültek a komité alkalmazottjai és a félholtra vert embert magukhoz vitték és vízzel felloccsolták.

A terem falai a plafonig tele hirdetésekkel. „Der Tuicsiner Relief hat a Zumsammenfuhr, Montag, Mittwoch, Freitag — Der Boguslader Relief is offen jeden Donerstig, die Heimlose werden gebeten, zu kimen wegen a wichtige Besprechung.“

Relief. Ezt a szót már az amerikai zsargonból vették kölcsön. Ezuttal fölsegélyezési önkormányzatot jelent. Az ukrán bizottság ugyanis a segélyezési akció megszervezésekor súlyt helyezett arra, hogy az egyes ukrán városokból való hontalanok külön önálló szervezet fölött rendelkezzenek. Ez sok szempontból üdvös intézkedésé lett, bár eredetileg tisztára az volt a célja, hogy a menekültek soraiból kizavarják a szédelőket. Gyakran megtörtént a beözönlés első idejében, hogy hivatasos koldusok és szélhámosok befurakodtak a menekültek közé és a helyi viszonyokkal ismeretlen hontalanokat egészen kifosztották. A városi reliefek azonban leigazoltatták bizottságok útján a jelentkezőket, akik csak igazolás után kapnak a hatóságoktól tartózkodási engedélyt. Tagjai a bizottságoknak azok a menekültek, akiknek otthon is tekintélyük volt vagy vagyonuk, vagy tudományuk révén voltak közbecsülés tárgyai.

Több relief héber il hirdet, így a fastowi és az odesszai is, ami annak a jele, hogy e városokban a nemzeti mozgalom mélyen járó magvető munkát végzett. Azok a hontalanok, akik hazulról tudnak héberül, itt a vigasztalan emigrációban is fejlesztik a Biblia nyelvét és egymással való érintkezésben a hébert használják.

A peremolcsik beszél

Nem minjtárt kerestem föl a komité tisztviselőit, előbb a nagyteremben tartózkodók között ismerkedtem.

Egy tizenégy év körüli fiut szólítottam meg; a homlokára, a nagy szemreire hosszú életék viszontagságának bélyegét ütötte a néhány hónapos bolyongás, amely Kisenevben egyelőre lezárult. Nagyon kurtaszavu gyerek volt, csöndes, magába mélyedő, tisztalelkű, mint azok a chaszid-bócherek, akikot Juda Leb Perec rajzolt meg. Csak annyit lehetett kihozni belőle, hogy apját és anyját Machnow banditái lemészárolták, két testvéréről mit sem tud, a húgával, aki tavaly készült a kievi orvosegyetemre medikának, valahogy ideverődtek. Most egy művirággyárban dolgoznak és együtt keresnek napjában negyvenhat leit. Meghívtam ebédre; a meghívást nem fogadta el.

Sokkal közlékenyebb volt egy idősebb munkás, aki bő részletességgel mondotta el idejutásának odesszéját. Leült, maga mellett letisztította a padot és megkért, álljek le mellette. És így kezdte:

— Én — tudja testvér — peremolcsik (malommunkás) voltam Bukiban, Umanskijev tartományban. Hétszáz szorgalmas, többnyire zsidó munkás-család lakott a városkában; a zsidók együtt laktak, de azért békességben, barátságban éltek az oroszokkal. Tavaly őszkor egy este hirt kapunk menekültektől, hogy Machnow bandái jönnek, a város erdejében tanyáznak még, de talán már körül is zárták, a zsidók meneküljenek, ha tudnak. Mi zsidók tudtuk, hogy ki ez a Machnow. Kimentünk többen az erdőbe kikémlélni az esetet, mások a városban mentek házról-házra, hogy készülődsre figyelmeztessék a zsidókat. Vagy szökjenek a városból, vagy rejtőzzenek el. Sok jószívű orosz is előkészítettünk a vérengzésre, ezek azonnal magukhoz vettek apró gyerekeket, elbujtattak öreg zsidókat, de nem lehetett ezt úgy csinálni, hogy föl ne tűnjön a fekete oroszoknak, mert olyanok is voltak a városban, tehát csak néhányat a zsidók közül lehetett biztonságba helyezni.

Kémeink visszajöttek és jelentették, hogy itt a veszedelem, az erdő körül van kerítve, mindenféle tábori tűz mellett virrasztanak a banditák. Ilyenkor mindenki megérzi, hogy templomba kell mennie imádkozni az életeért vagy a családja életeért. Vidut kell mondania, mert meglehet, hogy utolsó óráit éli az ember és ilyenkor a léleknek tisztának kell lennie, mert a Legmagasabb elé jön, királyok királya elé, aki a lélek tisztaságát követeli. Aki tudott a bekövetkezendőről, az vagy elrejtőzik, vagy a templomba ment. A pap zsoltárokat mondott itt, a bujdosók hangosan utána ismételték, azután melverdéső vezeklő imát. Sirva mondták, én a közeiben hallottam egy pincében, két bátyám is az imádkozók között volt, a hangjukat tisztán kihallottam a többiek hangja közül. Most is a fülemben zug, amint mondják:

„Elohénu vélohé avoténu, tova lefonecho tefilatenu v'al tiszalem mitchinotenu.“ (Istenünk, őseink istene, engedd magadhoz imáinkat és ne fordulj el könyörgésüktől.)

Az öreg szünetet tartott, összeresztent, fejét tenyerébe fogta, néhány pillanatig nem jutott szóhoz. Aztán folytatta:

— Hajnalkor, mindenki vissza akart térni otthonába, amikor Machnow banditái megjelentek a városban. Elöl az egyik zsvány lóháton vitte a fekete zászlót. A zászló közepén fehér betűkkel ez állott: „Halál a zsidókra!“ A piac közepén megállottak. Az egyik zsidót megállították és megkérdezték tőle, honnan jön. A zsidó megmondta, hogy a templomból. A zsvány ráparancsolt, vezesse őket a zsinagógába. A zsidó vezette, de aki zsidó az utcán volt, annak vissza kellett térnie a templomba. Kétszázan jutottak ilyen módon a veszthelyre, mert Machnow megparancsolta a banditáknak, hogy a templom minden ajtaját zárják el, a templomot pedig négy oldalról gyujtsák föl. Egy lélek élve nem menekült innen — mondta a peremolcsik elhalón — két testvérem is bennégett. De ezzel még nem végeztek a zsidókkal. Déléltt fosztogattak nálunk és a jónódu oroszoknak, delután néhány ór kivételével aludtak és este újra gyilkolai mentek. Három gyermekemet orosz munkásoknál helyeztem el, én pedig éjjel kiszöktem a városból. Hat napig úgy éltem és úgy élelmeztem a gyerekeket, hogy éjszaka kalarábét vittem nekik a földkéről, nappal pedig egy szalmakazalban rejtőzködtem. Végre Machnowék kitakarodtak a városból, de nekem már nem volt ott keresni valóm. Lakásomat kifosztották, a malmot porig leégették. A zsidók közül aki meg nem szökött, mindenkit, öreget, gyermeket, nőt lemészároltak. Bukiban egyetlen zsidó nem él, kiirtották őket. Az öreg hangja itt elcsuklott. Azután már nem is tudott részletesebb beszélni. Csak elmondta, hogy Umanban, Zwengorodkában, Boguslavban élt hosszabb rövidebb ideig, míg a bandák ide, s délfele fekvő vidékre is leereszkedtek és nagy szerencsével átjutott a Dnyeszterten. Szabó Imre.

Osztrák tiltakozás a nyugat-magyarországi felkelők garázdálkodása ellen

Bécs, november 3. (RTI.) Az osztrák kormány szerdán délelőtt a Bécsben tartózkodó antantmisszionak demarschot nyújtott át, melyben tiltakozik ellene, hogy a szövetségesek elűrik Nyugatmagyarországon a felkelők garázdálkodását. A demarschban az osztrák kormány követeli a felkelő csapatok azonnali lefegyverezését és garanciákat kíván a soproni népszavazás nyugodt lefolyására.

Csehszlovákia hozzájárul a velencei egyezményhez

Róma, november 3. (RTI.) A csehszlovák követség kormánya nevében közölte a külügyminiszterrel, hogy Csehszlovákia hozzájárul a velencei egyezményhez.

Lemondott a porosz kormány

Berlin, november 3. (RTI.) A porosz kormány lemondott. Lemondásának oka az, hogy a demokraták kiváltak a birodalmi kormányból.

A prefektu Jósikát,

— Az U

Hetek óta fojeményet és sa amelynek következményeként a hivatalos okául az Szövetség nem ter Ennek utólagos p felkereste Tanases megkérte, hívjon végleges elintézt államtitkáron és a hivül Metes prefek venne, de a pref volt hajlandó az tegnap báró Jósik a hivatalában. A majdnem egy óra sal, aki az Uj Ke kezöket mondotta

— Jósika b

szabályait hozta ban ismertette vel Többesör hangozt miat az ő prog való közlekedés. laszoltam báró Jó velség a megérté de sajnálattal hel lódtam. Azután

nyiltan Jósikát,

e

Nem tartom ugya őszintén és a kei báró urnak, hogy legi vezetősége n ságát, amely a m báró erre azt fel bevarja a közgyű össze is ül valan gyűlés lesz-e, ne

— Beszélj

tesen szóbskerült Jósika báró mód derült, — mondo névjegyen hívták amikor hazament zával teleirt papí tudta, a titkára nem találta ottho mornyiknak, aki igyekezett menté arra terelődött a ség érdekében m vetség élére k jelentette ki, h van egy pár me vezeték helytelen tikáját. „Olyan e a szekér, amelye ragad az országt fékezni.“ Ki ke tem erre. Akto mondotta báró lesz a Magyar S válaszom, ha a fogják vezetni, a pon és becsülete célt elérni.

— Én nem

belső ügyébe. N választanak me tettem báró Jós mat, hogy olyan a magyarság sze amelynek a poli gyar kisabbság Szövetség fejlöd

— Most n

az ügyet. Jósika jóindulatomat a hogy ebben az Bukarestbe, hog Gróza és Goga megbeszéljem.

A prefektus felszólította báró Jósikát, hogy mondjon le

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Hetek óta foglalkoztatja Románia köztársaságát és sajtóját a báró Jósika-affér, amelynek következménye a Magyar Szövetség felbontásának a felfüggesztése lett. A botlás hivatalos okául azt jelentették, hogy a Magyar Szövetség nem terjesztette be az alapszabályait. Ennek utólagos pótlására báró Jósika Samu felkérte Tanasescu belügyi államtitkárát és megkérte, hívjon össze egy ankétot az ügy végleges elintézésére. A tanácskozáson az államtitkár és a Magyar Szövetség elnökénél Metes prefektusnak kellett volna részt vennie, de a prefektus — ugyiltszik — nem volt hajlandó az ankétion megjelenni s így tegnap báró Jósika kereste fel Metes prefektust a hivatalában. A Magyar Szövetség elnöke majdnem egy óra hosszat tárgyalt a prefektussal, aki az Uj Kelet munkatársának a következőket mondotta az érdekes látogatásról:

— Jósika báró a Magyar Szövetség alapszabályait hozta magával és ezzel kapcsolatban ismertette velém a Szövetség alapszabályait. Többször hangoztatta, hogy úgy a Szövetség, mint az ő programja a román nemzethez való közlekedés. Én is azt hittem eleinte, válasszom báró Jósikának, hogy a Magyar Szövetség a megértés politikáját fogja folytatni, de sajnálattal kell megállapítanom, hogy csalódtam. Azután

nyíltan felszólítottam báró Jósikát, hogy mondjon le az elnökségről

Nem tartom ugyanis helyesnek most a kertelesé, hiszen én és a kelő formában tudtára adtam a báró úrnak, hogy a Magyar Szövetség jelenlegi vezetősége nem képviseli Erdély magyarosságát, amely a mérsékelt politika híve. Jósika báró erre azt felelte, hogy le fog mondani, de bevárja a közgyűlést. Amint hallom, rövidesen össze is ül valami bizottság, de hogy az közgyűlés lesz-e, nem tudom.

— Beszélgetésünk folyamán természetesen szóba került az a bizonyos meghívó is. Jósika báró módosította előbbi állítását. Kiderült, — mondotta — hogy csakugyan nem névjegyen hívták meg az operába. Délben, amikor hazament, látott az usztalon egy ceruzával teleírt papírdarabot. Amint utólag megírdta, a titkára több ízben kereste és mivel nem találta otthon, átadta meghívásomat a komornyiknak, aki azt lejegyezte. Egyszóval, ügykezett menteni az eljárását. Majd ismét arra tereledőt a szó, hogy a magyar kisebbség érdekében mas vezetőségnek kell a Szövetség élére kerülnie. Báró Jósika erre azt jelentette ki, hogy a Szövetség vezetőségében van egy pár megbabolázhatatlan ember, azok vezetik helytelen mederbe a magyarság politikáját. „Olyan ez — mondotta a báró — mint a szekér, amelyet fiatal csikók szilajsága elragad az országútról és nem engedik magukat fékezni.” Ki kell őket fogani a kocsiból, feleltem erre. Akkor nagyon kevesen maradtunk, mondotta báró Jósika. Sokkal egészségesebb lesz a Magyar Szövetség fejlődése, volt az én válaszom, ha kevés, de araváló emberek fogják vezetni, akik lassan bár, de biztos alappon és becsületes munkával fogják a kitűzött célt elérni.

— Én nem szólhatok bele a szervezet belső ügyébe. Nincs jogom előírni, hogy kiket válasszanak meg a Szövetség élére, de kijelentem báró Jósikának az én régi álláspontomat, hogy olyan vezetőség, amely nélkülözni a magyarság széles rétegeinek a bizalmát s amelynek a politikája nem fedi az egész magyar kisebbség nézeteit, egyáltalán nem fog a Szövetség fejlődésének használni.

— Most már véglegesen be kell fejezni az ügyet. Jósika báró is azt akarja s kérte jóindulatomat a kérdés kezeléséről. Valószínű, hogy ebben az ügyben személyesen leutazom Bukarestbe, hogy a kormánytól, de elsősorban Gróza és Goga miniszterekkel a továbbiakat megbeszéljem.

HIREK

Az UJ KELET telefonjai:

Szerkesztőség	577
Kiadóhivatal	844
Zs. N. Sz.	558

Románc a hétkarú és a nyolckarú menőráról

(Weiszburg Chajimnak, aki egyedül rokonom és ő is csak rokonom.)

*Tik-tak, lelkemben él egy óra,
S ahányszor ez éjféltre kondul,
Kisértelek táncolnak bennem,
Fájón, keservesen, bolondul.*

*Ily lélekjárás percén volt az,
Mikor éjfél ütött az óra,
Hogy pörbe szállt a hétkarúval
A nyolckarú arany menőrára.*

*A lelkemben szállottak pörbe
Mert mindakettő bennem égett
És én, véremmel hallva szokat
Figyeltem a pörös beszédet.*

*Mert két menőránk van minékünk:
A hétkarúról tr a Tóra,
De hős Makkábi emlékére
Nyolc karral ég az új menőrára.*

*S a nyolckarú lobogva szólt:
„Igen, talán, hogy voltál egyszer,
De most lomtárba hét karoddal
Avult, halott, oltári kegyeser.”*

*„Kihínyt a hét tűz, isten lángja,
Belé omolt a messi köbbe,
De ég, sugárzik és világít
Az én nyolc lángom, mindörökkre.*

*Mert nyolc tűzben multak égnak,
Makkábus szabadságharcok,
S lángomban, multból a jelenbe
Föltámadások hangja harsog.*

*„Te régen rom vagy: Isten romja
S a rom, rom akkor is, ha szent rom,
De égek én, s vagyok Jidának
Muli és jövő, a tűz, s a templom.”*

*S a hétkarú aranyemőrá
Lelkemben bús tűzekkel állott
És szólt: „Testvér, ha én kihínyok,
Nyolc-láng, az néked is halálod.”*

*„Mert nyolc tűzed, hét lángom nélkül
Sosem lett volna, s most se lenne
S nyolc-tűz, csak addig tud nyolc lenni,
Amig a hét is lángol benne.”*

*Tik-tak, lelkemben él egy óra
S ahányszor ez éjféltre kondul,
Kisértelek táncolnak bennem,
Fájón, keservesen, bolondul.*

Giskalay János.

— **A hadügyminiszter a Bánátban.** Temesvárról jelentik: Rascanu tábornok, hadügyminiszter ma reggel Aradon keresztül Temesvárra érkezett. A pályaudvaron Gavanescu tábornok fogadta. A hadügyminiszter megtekintette a kaszárnyákat és holnap Aradra utazik.

— **Lefoglalták a magyar futárpostát.** Budapestről jelentik: A magyar folyam-hajózási társaság „József főherceg” nevű hajóját Pozsony mellett a csehek feltartóztatták és a magyar kormány külügyi futárjának iratát elkobozták. A futárposta lefoglalása miatt a magyar kormány erélyes tiltakozó jegyzéket intézett a budapesti csehszlovák követhoz és utasította prágai követét, fejezze ki ott is tiltakozását. A magyar kormány a nagyantant budapesti képviselőit és értesítette az esetről.

— **A Simplon újból Magyarországon át közlekedik.** Bukarestből jelentik: A Simplon nemzetközi expressz-vonat újból Magyarországon keresztül közlekedik.

— **Román-szerb vasuti megegyezés.** Bukarestből jelentik: A közlekedésügyi miniszter és Szerbia között megállapodás jött létre, hogy Jugoszlávián és Olaszországon keresztül lehessen Magyarország megkerülésével Franciaországba utazni.

— **Román delegáció a berni nemzetközi vasuti konferencián.** Bukarestből jelentik: A berni nemzetközi vasuti konferenciára kiküldött román delegáció tagnap után indult. A küldöttség tagjai Nitescu, a forgalmi osztály igazgatója, Capastoi a kereskedelmi osztály igazgatója és Coran kolozsvári körletti igazgató.

— **A külföldön tanuló diákok valutakedvezményét beszüntették.** Bukarestből jelentik: Titulescu pénzügyminiszter rendeletet adott ki, hogy a külföldön tanuló egyetemi hallgatóknak nem adható valutáris kedvezmény. Csak azok kaphatnak kedvezményt, akik olyan szakokon tanulnak, melyek Romániában nincsenek.

— **Az árakba kell beszámítani a forgalmi- és a luxusadót.** Az Uj Kelet megírta, hogy a pénzügyminiszterium a forgalmi- és a luxusadónak az árakba való beszámítását rendelte el. Ezt a rendeletet még nem hajtották mindenütt végre, ezért a kolozsvári pénzügyigazgatóság elhatározta, hogy az adók elszámolásának ellenőrzését, saját hatáskörében, a napokban megkezdi.

— **Windischgraez herceget internálták.** Bécsből jelentik, hogy Windischgraez herceget ma Pozsonyba szállították, ahol internálták.

— **A német kancellár memoárjai.** Berlin 11 jelentik: Tegnap jelent meg Bethmann lweg volt német kancellár emlékirata amely readkivüti szenzációt keltett. Az emlékirat a háború elvesztéséért Lude ndorf tábornokot okolja.

— **A Haggibbor táncestélyei.** A Haggibbor vigalmi bizottsága elhatározta, hogy minden szombaton táncestélyt rendez. A táncestélyeken a Haggibbor tagjai és hozzátartozói vehetnek részt. November 5-én, szombaton a táncestélyt 9 órakor tartják meg az egyesület klubhelyiségében Str. Avram Jancu (volt Petőfi-u.) 18. sz.

— **Elgazolta a vonat.** Tegnap éjszaka Kolozsvár határában a Bukarestből jövő személyvonat elgazolta Fodor Janos parasztagdát. Súlyos sérüléseket szenvedett és még a helyszínen meghalt. A rendőrség megindította a vizsgálatot, hogy megállapítsa, kit terhel a felelősség Fodor haláláért.

— **Elitelt telefonkissasszonyok.** Budapestről jelentik: A polgári bíróság több napos tárgyalás után meghozta ítéletét ama telefonkissasszonyok ügyében, akik az októberi forradalom idején több igen fontos kormánybeszélgetést adtak tudomására a forradalmároknak. A bíróság Román Margitot nyolc, Kruosa Margitot és Tanhauser Tivadarnét három, Pálmai Erzsébetet pedig szintén 8 hónapi fogházra és hivatalvesztésre ítélte.

— **Nemzeti gyász?** Budapestről jelentik: A belügyminiszterium leiratban utasította a rendőrhatalóságokat, hogy november negyedikétől számítva 8 napig semilyen mulatságot ne engedélyezzen. Ez idő alatt a színházak, mozik nem tarthatnak előadást, a kávéházakban pedig tilos a zenezés. — Törjük a fejünket, mi ez? Nemzeti gyász? Talán mert a Habsburgokat detronizálni kellett? Képtelenség. Ekkora bor-nírságot Horthyéktól sem tételezünk fel. Akkor hát mit jelent a rejtélyes leirat?

— **Vonatösszeütközés.** Bukarestből jelentik: Tegnap reggel 8 órakor Tigina közelében a 3610. számú személyvonat összeütközött egy tehervonattal. A vasuti katasztrófának hat halottja és több súlyos sebesültje van. Az összeütközés a személyvonat vezetőjének a hibájából történt.

jelentették, hogy örül van kerítve, t virrasztanak a megérzi, hogy kozni az életeért t kell mondania, ráit éli az ember nak kell lennie, királyok királya veteli. Aki tudott y elrejtőzik, vagy zsolttárokat mon utána ismételt-klő imát. Sirva ottam egy pincé-ozók között volt, ottam a többiek mben zug, amiut

u, tova lefonecho chinotenu.” (Iste- agához imáinkat től.)

ott, üszerezcent, ny pillanatig nem

visza akart térni banditái megje- gyik zsvány lóhá- A zsidó közpén- lál a zsidókra! k. Az egyik zsidót ék tőle, honnan y a templomból. ese őket a zsidó- aki zsidó az utcán ie a templomba. on a vesztőhelyre, la a banditáknak, jtáját zárják el, a l gyújtás föl. Egy en — mondotta a estvérem is benn- veztek a zsidókkal, és a jónódu pro- vátételével aludtak t. Három gyerme- helyeztem el, én aból. Hat napig m a gyerekeket, m nekik a földék- azalban rejtőzköd- tarodtak a város- ott keresni valóm. Almot porig leéget- nem szókött, mia- őket lemészároltak. el, kiirtották őket. uklott. Azután már beszélni. Csak el- rengorodkában, Bo- ebb ideig, míg a vidékre is leeresz- átjutott a Dayesz- Szabó Imre.

nyíltan felszólítottam báró Jósikát, hogy mondjon le az elnökségről

Nem tartom ugyanis helyesnek most a kertelesé, hiszen én és a kelő formában tudtára adtam a báró úrnak, hogy a Magyar Szövetség jelenlegi vezetősége nem képviseli Erdély magyarosságát, amely a mérsékelt politika híve. Jósika báró erre azt felelte, hogy le fog mondani, de bevárja a közgyűlést. Amint hallom, rövidesen össze is ül valami bizottság, de hogy az közgyűlés lesz-e, nem tudom.

— Beszélgetésünk folyamán természetesen szóba került az a bizonyos meghívó is. Jósika báró módosította előbbi állítását. Kiderült, — mondotta — hogy csakugyan nem névjegyen hívták meg az operába. Délben, amikor hazament, látott az usztalon egy ceruzával teleírt papírdarabot. Amint utólag megírdta, a titkára több ízben kereste és mivel nem találta otthon, átadta meghívásomat a komornyiknak, aki azt lejegyezte. Egyszóval, ügykezett menteni az eljárását. Majd ismét arra tereledőt a szó, hogy a magyar kisebbség érdekében mas vezetőségnek kell a Szövetség élére kerülnie. Báró Jósika erre azt jelentette ki, hogy a Szövetség vezetőségében van egy pár megbabolázhatatlan ember, azok vezetik helytelen mederbe a magyarság politikáját. „Olyan ez — mondotta a báró — mint a szekér, amelyet fiatal csikók szilajsága elragad az országútról és nem engedik magukat fékezni.” Ki kell őket fogani a kocsiból, feleltem erre. Akkor nagyon kevesen maradtunk, mondotta báró Jósika. Sokkal egészségesebb lesz a Magyar Szövetség fejlődése, volt az én válaszom, ha kevés, de araváló emberek fogják vezetni, akik lassan bár, de biztos alappon és becsületes munkával fogják a kitűzött célt elérni.

— Én nem szólhatok bele a szervezet belső ügyébe. Nincs jogom előírni, hogy kiket válasszanak meg a Szövetség élére, de kijelentem báró Jósikának az én régi álláspontomat, hogy olyan vezetőség, amely nélkülözni a magyarság széles rétegeinek a bizalmát s amelynek a politikája nem fedi az egész magyar kisebbség nézeteit, egyáltalán nem fog a Szövetség fejlődésének használni.

— Most már véglegesen be kell fejezni az ügyet. Jósika báró is azt akarja s kérte jóindulatomat a kérdés kezeléséről. Valószínű, hogy ebben az ügyben személyesen leutazom Bukarestbe, hogy a kormánytól, de elsősorban Gróza és Goga miniszterekkel a továbbiakat megbeszéljem.

— **Elitelt telefonkissasszonyok.** Budapestről jelentik: A polgári bíróság több napos tárgyalás után meghozta ítéletét ama telefonkissasszonyok ügyében, akik az októberi forradalom idején több igen fontos kormánybeszélgetést adtak tudomására a forradalmároknak. A bíróság Román Margitot nyolc, Kruosa Margitot és Tanhauser Tivadarnét három, Pálmai Erzsébetet pedig szintén 8 hónapi fogházra és hivatalvesztésre ítélte.

— **Nemzeti gyász?** Budapestről jelentik: A belügyminiszterium leiratban utasította a rendőrhatalóságokat, hogy november negyedikétől számítva 8 napig semilyen mulatságot ne engedélyezzen. Ez idő alatt a színházak, mozik nem tarthatnak előadást, a kávéházakban pedig tilos a zenezés. — Törjük a fejünket, mi ez? Nemzeti gyász? Talán mert a Habsburgokat detronizálni kellett? Képtelenség. Ekkora bor-nírságot Horthyéktól sem tételezünk fel. Akkor hát mit jelent a rejtélyes leirat?

— **Vonatösszeütközés.** Bukarestből jelentik: Tegnap reggel 8 órakor Tigina közelében a 3610. számú személyvonat összeütközött egy tehervonattal. A vasuti katasztrófának hat halottja és több súlyos sebesültje van. Az összeütközés a személyvonat vezetőjének a hibájából történt.

— **A hadügyminiszter a Bánátban.** Temesvárról jelentik: Rascanu tábornok, hadügyminiszter ma reggel Aradon keresztül Temesvárra érkezett. A pályaudvaron Gavanescu tábornok fogadta. A hadügyminiszter megtekintette a kaszárnyákat és holnap Aradra utazik.

— **Lefoglalták a magyar futárpostát.** Budapestről jelentik: A magyar folyam-hajózási társaság „József főherceg” nevű hajóját Pozsony mellett a csehek feltartóztatták és a magyar kormány külügyi futárjának iratát elkobozták. A futárposta lefoglalása miatt a magyar kormány erélyes tiltakozó jegyzéket intézett a budapesti csehszlovák követhoz és utasította prágai követét, fejezze ki ott is tiltakozását. A magyar kormány a nagyantant budapesti képviselőit és értesítette az esetről.

— **Gyászlistentisztelet Mircea herceg emlékére.** Bukarestből jelentik: Ma reggel a kotroceni templomban Te-Deum volt az elhalt Mircea herceg emlékére. A misén jelen volt a királyi család több tagja. A misét Miron Christea metropolita vezette. A királyi család és publikum virágot szórtak az utra és a temetési helyre.

— **A kolozsvári sakkverseny.** A kolozsvári sakkverseny befejezés felé közeledik. A verseny érthetően napról-napra izgalmasabb és különösen a díjaspirácusok mérkőzéseit kíséri lázas érdeklődés. Tegnap a Gabel-Gheorghiu játszma volt a legfontosabb a helyezésekre nézve. Gheorghiu dr. kitűnően játszott és anyagi előnyre tett szert, később könnyelműen kiadta kezéből a győzelmet, majd a holtbiztos remist szalasztotta el, értékes nyert egységhez juttatva ellenfelét. A többi játszma is a favoritok győzelmével végződött, amennyiben Mátrai, Gherasim és Kirscher nyert egységhez jutottak Dán, Logothetti és Kempelennel szemben. A verseny állása jelenleg a következő: Mendelsohn 9 (1), Mátrai 9, Gabel 8 (2), Gherasim 8 (1), dr. Neumann 6 1/2 (2), dr. Boila 5 (1), Asztalos 4 1/2 (1), Gheorghiu 4 (1), Kirscher 4, Kempelen 3, Logothetti 2 1/2, Jeremia 2 (2), Mathias 2, Dán 1 1/2. Ma kerül eldöntésre a Mendelsohn-Gabel-féle játszma, amely valószínűleg megdönti a bajnokság kérdését is. E szenzációs játszma iránt óriási érdeklődés mutatkozik.

— **Nincs Igazság.** Eddig volt. Csizmadia Sándor szerkesztette. Amióta levágták a kötérlől, nem az igazságot, hanem Csizmadiat, az igazságnak is kezdett rosszul menni. Akasztott ember kötele pedig rendszerint szerencsét szokott hozni, de Csizmadianak peches kötele volt. Nem az volt a pech, hogy őt levágták róla, de, hogy az igazság alól ragták ki a számolyt. Az igazság, így nagy I-vel csak valamivel volt kisebb, mint a kis i vel írott, mert kurzuslap volt az istenadta, amit Csizmadia Sándor elvtárs ur, volt népbiztos is volt kurzusállamtíkárr szerkesztett. Róla énekeltek magyar földön a régi bánatos strófát, hogy „boldogtalan az az anya, kinek fia Csizmadia.” Valóban nem lehetett tudni, melyik órába esik bele egy miniszteri eszterizálba. Bizony Csizmadia mester nagyon ragadós politikus volt. Ugy odaragadt minden eddigi rezsimhez, hogy dikicsel kellett levakarni. Az ő igazsága: jobb ma egy veréb, mint holnap egy veréb és az igazsága is közelebb volt Hájjasékhoz, mint Jeruzsálemhez. De az igazság végre is eljut mindenüvé, lesújtott a z igazságra is. Nincs igazság, de Csizmadia Sándor láthatja, hogy igazság, az van. Igaz, hogy erre nem lehet előfizeteket gyűjteni és nem lehet pauszát kapni a kurzustól.

— **Nagy vihar a Fekete-tengeren.** Konstanából jelentik: A Fekete-tengeren igen nagy vihar dühög. A kereskedelmi és személyszállító hajók nem indulhatnak a kikötőből. A nyílt tengeren levő hajók szikratávirat utján riasdót jeleztek, de nem lehetett segítségükre indulni.

— **Gépfegyveres kereskedelmi küldöttség.** Milánóból jelentik: Szovjet-országról kereskedelmi küldöttsége, miután Rómában letárgyalta az olasz-országi kereskedelmi szerződést, repülőgépen elindult Oroszország felé. A gép Telumon mellett lezuhant, két utasa meghalt, az életbenmaradottakat letartóztatták, mivel a repülőgépen gépfegyvert és bombákat találtak.

— **A Simplonnal nem lehet Magyarországra utazni.** A belgrádi közlekedésügyi minisztériumnak a CFF. vezérigazgatósághoz küldött értesítése szerint a Simplon ezután Zentán fog áthaladni és így Jugoszláviából közvetlenül ér Romániába. A Simplonnal tehát egyelőre Magyarországra nem lehet utazni.

— **Huszmillióval büntették a nagyváradi Hitelbankot valutacsempészés miatt.** Bukarestből jelentik: A pénzügyminiszter elrendelte a nagyváradi Hitelbanknak, hogy ez 20 millió lejt fizessen az államnak, mert annak idején 40 millió koronát csempészés útján hozott be az országba.

— **Megszűnt vegyesvonat.** A kolozsvári üzletvezetőség tegnap megszüntette a máramarosziget—visóvölgyi 1040—1048. számú vegyesvonat közlekedését.

— **Tűzvész pusztított Brailában.** Bukarestből jelentik: Brailában az elmúlt éjjel nagy tűzvész pusztított, amely elhamvasztotta a Petersburg-szállót, több más épülettel. A kár több egymilliónál.

— **Anarchista merénylet a lisszaboni amerikai konzul ellen.** Párisból jelentik, hogy a lisszaboni amerikai konzul ellen bombamerényletet akartak elkövetni. A konzul háza előtt papirba csomagolt bombát helyeztek el, de a robbanás csak anyagi kárt okozott, emberéletben nem esett kár, mert a csak a konzul távozása után explodált. A robbanás helyszínén egy papírszeletet találtak, melyben bejelentik, hogy a merényletet az Amerikában kivézt olasz anarchisták megszervezték.

— **A Napkelet új száma.** A Napkelet november elsőjei száma első közleménye Giesswein Sándor tollából való. Az ismert békebarát és a magyar progresszív politikának ez a lelkes papja a népszövetség feladatáról ír nagyon értékes sorokat. Az íróról Benjamin Herman festő készített finom ceruzarajzot, amit a Napkelet a cikk után közöl. Kaczér Illés mély gondolatokat rejtő meséje „Mit látott Ranofru Nincstovább országban?” a fizet irdalmi dísz. Az író először érzékelteti magyar mesében azt a Halált, aki természeti törvény alapján emberre nézve is megnyugtatón látja el dolgát. „Aki nincstovább elé érkezett — mondja a mese — azt Muszaj kikergeti a nagy fekete kapun, Senki mester pedig senkisziti az üvegfestékekkel. A nagy kicsi lesz, a kicsi pedig egyforma a nagygal. Nincs gazdag és nincs szegény, nincs piros és nincs halovány, nincs sánta, pupos és dalia Senki mester mindenkit egyformára senkisziti, Aki egy napos volt egyszerre olyan lesz, mintha százéves volna s a százéves vén elveszti a vénességét. A parancsolás ráncái és az engedelmessédes redői egyaránt elsimulnak Senki mester üvegfestéke alatt. A nagy és hosszú neveket is elvesztik az emberek, itt mindenki senkistestvére a másikkal, senki népe Nincs-királynak.” A halál fejét vaskorona díszíti, szögekkel és láncokkal, azok a természet törvényei és annak neki is engedelmessékednie kell. — Paál Árpád kitűnő tanulmányt írt a székely és magyar fajúrelterjedt fogalomzavarról, Kereszturi Sándor a modern román lírikusokat ismerteti, Sipos Domokos novellát, Finta Zoltán verseket írt. Regény, kritika és tartalmas jegyzetek színesítik a nívós folyóiratot.

— **Kéjgyilkosság a fővárosban.** Bukarestből jelentik: A fővárosi rendőrség kéjgyilkosságot fedezett fel. A gyilkos magasabb körökből származó férfi lehet, akinek a nevét a rendőrség egyelőre titokban tartja.

— **Rendőrségi hírek.** Péterdi Dénes Calea Victoriei 143. számú lakos bejelentette a rendőrségen, hogy lakásából nagymennyiségű fehérmémet elloptak. — Kőlcsei János Fellegvári-ut 28. számú lakos kisebb lopásról tett bejelentést. — A Kolozsvár Városi Faraktár felügyelője panaszt emelt ismeretlen tettesek ellen, akik a raktárak anyagát hosszabb idő óta dézsmálják.

Amerika készjavaslatot terjeszt a leszerelési konferencia elé

Washington, november 2. (RTI.) A leszerelési konferencia amerikai delegációja elhatározta, hogy kész javaslatot terjeszt a konferencia elé. Ezzel is dokumentálja az Egyesült Államok leszerelési készségét.

„Volt idő Angliában, amikor ujjal mutattak arra a férfire, aki nem viselte a menetszázadok khaki ruháját; eljön az idő, amikor ujjal fognak mutatni arra a zsidóra, aki elzárta szívét népe ügyével szemben. (Chaim Weizmann. Londoni konferenciai Keren-Hajjeszód-vita.)

Olasz-országi gazdasági megegyezés

Róma, november 3. (RTI.) Della Toretta és Brombszky, a szovjetkormány megbízottja, a jövő héten írják alá az olasz-országi gazdasági egyezményt.

A francia szocialisták választási koalíciója

Páris, november 2. (RTI.) A francia mérésélt szocialisták elhatározták, hogy a választásokon a baloldali polgári pártokkal koalícióba lépnek.

A kiadóhivatal közleménye: Tisztelettel kérjük helyi és vidéki t. előfizetőinket, hogy a lap késedelmes kézbesítését kiadóhivatalunknál jelentésük be, hogy a gyors és pontos kézbesítés iránt intézkedhessünk.

KÖZGAZDASÁGI

A bírók felbecsülése a csatolt területeken

Kiegészítő rendelkezés az egyenes adókról

A pénzügyminiszter, mint Bukarestből jelentik, a csatolt területek földbecsüléseire vonatkozólag pótlólag a következőket rendelte el:

Azokban a helységeken, amelyekben szabályszerűen vezetnek katasztert, a be nem épített ingatlanok osztályozási táblázatát nem kell kifüggeszteni. A törvény követelményeinek megfelelő, ha holdankénti értéktáblázatot függesztenek ki és ha ezt megemlítik az elnevezésről, osztályozásról és a hektáronkénti jövedelem megállapításáról szóló jegyzőkönyvben.

A községi előjárások mégis kötelesek tiz napon belül a kataszteri ívek alapján olyan táblázatot készíteni és nyilvánosságra hozni, melyek felsorolják az összes lakosok földjeinek kiterjedését és a jövedelmét. A felebezési határidő ennek a jegyzőkönyvnek kifüggesztési napjától számít.

Az épületek értékéről és jövedelméről szóló becserék jegyzékeket minden esetben ki kell függeszteni.

A rendelet további része a régi királysági föld- és házbecsülésekre vonatkozik.

A Sfatul Negustorese kolozsvári fiókjának felavatása. A Sfatul Negustorese kolozsvári otthonának felavatását november 6-án délelőtt 10 órakor tartják meg str. Juliu Maniu 1. sz. alatti I. emeleten. A meghívókat a vezetőség már szétküldötte.

Olaszország a gazdasági csőd felé halad. Rómából jelentik, hogy Giolitti politikai beszédet tartott, amelyben többek között a következőket mondotta: Itáliában a pénz értékét nedése annyira haladt, hogy névértékének csak hatodát éri. Az állam évi deficitje hatmilliárd. Ez az állapot az államcsödhöz vezet.

Román német kereskedelmi bíróság. Bukarestből jelentik, hogy az ipari- és kereskedelmi miniszter interveniált a külügyminiszternél egy német román kereskedelmi bíróság felállítására ügyében, amely a román és német iparosok közti vitás ügyekben döntson. A külügyminiszter a versaillesi békeszerződés rendelkezései értelmében megtagadta a szükséges intézkedéseket és megegyezett a német kormányval a bíróság felállítására nézve. A bíróság román tagja Antoniadé táblai bíró, elnöke Sjoeburg svéd delegátus lett.

Nehézségek a Banca Natuinei ügyében. Bukarestből írják, hogy a Banca Natuinei ügyében folytatott szanalási tárgyalások megfeneklettek. Ennek oka az, hogy a bank egy külföldi pénzesopornak nagyobb összegű csekket bocsátott ki frankban és a lei folytonos áresése miatt ez állandóan nagyobb veszteségeket jelent, amelyekkel szemben a bank aktíváival nem lehet diszponálni. A szanalási kísérlet meghiusulásának híre dep: rimáló hatást keltett a pénzpiacon és a bank részvényei újból jelentékenyen estek.

Amerikai Berlini jelentés az Wanderlip amerikai milliárd alapítójának sítén, amelynek felelőssége a valuta biztosítása lesz.

Páris, nov. 3.
Bécs, nov. 3.
4520—, belga frank
frank 838—, holla
—, jugoszláv koron
svéd korona
580—, leva —, font
márka 138—, font

Prága, novem
márka 55—, leva
norvég korona 13
svéd korona 2378—
font sterling 299—,
holl. for. 3473, belga
magyar kor. 1360—

Berlin, nov.
6543-45, Brüsszel —
3265—, Stokholm 8
776-70, London 750 7
Zürich. 3576-40, Ma
180-80, Budapest 229

Zürich, nov.
Amsterdam —,
Páris 3980—, Milano
hága —, Stocholm
—, Prága 510—, B
Buenosayres —, V
kor. 15—

Budapest, nov.
—, font sterling
—, francia fr
—, lira 3800—
—, szokol 781—
1000—, langyel me

Felszólítjuk
valamint mindazo
pálya R.-T. Ataku
hívás van, hogy
bation este 8—9
meg a Haggibhor
(Petőfi u.) 18. szá
Cluj, 1921.

Dr. Erős Viln
Hajnal Győző, Lusztó
Béla, Léb Ödön, Bi
Mór, Rosenburg Mar
Biro Mór, Moskovitz
Salamon H., Keszi
Lajos, Wittmann J.
Jenő, László Jenő, He
Mór, Baumzweig Mar
Kalmár József, dr.
Blumenfeld Sándor
József, dr. Hirsch De
dr. Goldner Mihály,
dr. Fischer Tivadar,
Fischer József, dr.
Mauthner Ferenc, B
dar, dr. Geréb József

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lej. Vasnapok és hétvégei 2 lej.
Legnagyobb apróhirdetés ára 10 lej.

A szakma minden ágában jártas segédek azonnal felvesszünk. Ausländer Üvegkereskedés, Cluj-Kolozsvár.

Pedagógiai hallgató német, magyar és héber tanítást elvállal - esetleg előadásért. Cim a kiadóban.

Teljes köcsér előtást adok havonta hétszáz leierért, fiatal embereknek. Honvéd-utca 14.

A világhírű Kerpel kézfimmitó Kerpel szappan Kerpel Bébészappan Kerpel hintőpor

Kapható kicsinyben és nagyban

Rózsa nagydrogeriában Cluj-Kolozsvár, Piata Unirii 26 Mátyás kir. tér) - 1238

Bazárban jártas segédek felvétetik. „Keleti Áruház” Cal. Regele Ferdinand 110.

Jeremiás Zsigmond

szesz, rum, likőr és cognac gyára

Szatmár, Károlyi ház.

Zongorák:

rövid keresztűres, - pianínók, perzsa-szönyvek, antik bútorok és porcellánok utánozva kerülnek eladásra

Sternberg rögök- raskedőnél GRADEA-MARE, SZT. LÁSZLÓ-TÉR 2

Spiegel József

bor, szeszkereskedelmi és ipari részvényszerűség. Szt. Mare (Szatmár).

Olcsó napi áron állandó nagy raktár. Elsőrendű országai bortelepekben és szesz italokban. 948

Megérkeztek a **„HERCULES”** cipőáruházba Str. Reg. Ferd. 5 nagy választékban női- és férfi cipők

Tanulmányok
15 éven felüli fiukat fizetéssel felvesz a Szura és Csontoroggyár Részv. Társ. Cluj Calea Victoriei (v. Magyar-utca) 99.

Szilágyi Eleonora R.-T.
Ajánlja: likőr, rum különbözőségeit, Elsőrendű pengéit és borait. 1210 Szesz nagyraktár

DOMBRIA
2507-I készíti és elad, vagy mosott gyapjút kiscserél valódi „homes pune” elsőrendű női- és női divatszöveteket Gyári raktár: Rudolf-ut 22

Csak egy névzetet az orvosi, egészségügyi apróiparban
HIGIEA SOSBOROSZESZ
Kapható mindenütt!
Gyártja: „HIGIEA” Kéményfalú és Vegyipari Gyár 1206 CLUJ - KOLOSZVÁR

FRÄNKL ENÁNUEL és KLEIN SÁMUEL
1196 **készítmény kereskedése**
Cluj, Piata Vt. Mihail (v. Széchenyi-tér) 34 Dick-ház.

CURONNA és CSOROLÁDE RAKTÁR
LUSZTIG és NUSSBÄCHER Calea Regele Ferdinand No. 31
Szállítunk postán, utánvét mellett.

Paplan, matrác, ágyemű kézen és rendelésre legelőcsőbban
a **Stern-nél Cluj,**
Boesky-utca 9. szám szerezhethők be

Felhívjuk a t. előfizetőink és elbarátaink figyelmét

! azon kellemes helyzetünkre, hogy olcsón és pontosan mindenféle nyomtatványok, üzleti könyvek, - meghívók, címkék, levélpapírok, névkártyák kiadóhivatalunkban megrendelhetők - Kívánatra árajánlattal rendelkezésre állunk :-:

As Uj Kelet kiadóhivatala

Szörme bundákban - és különféle szörmekben nagy választék
Megrendelés, átalakítás és festést minden mennyiségben - vállalunk 1198
S. EISENSTÄDTER & Co.
szűcs, - szörmeáruház
Cal. Viet. (v. Kossuth L.-n.) 2. Tel. 1-49

Ferenc József keserűviz
1 láda (50 7) 10 üveg vételnél
nagyban 180° - lej

Kapható:
Segesváry és Társai cégnél
Cluj - Kolozsvár

Értesítés! Értesítés!
Engros és detail kereskedők
Megnyílt a Marea Casa Stock
olasz nagyáruház
Bucuresti, Strada Buzesti 9.
(3 percre a Gara de Nordtól)

Mindennemű manufaktúr áruk, tiszta gyapju, félgyapju és gyapotszövetek fél és dupla szélességben. Mindenféle cipők, textil és ruházati cikkek

Erdély számára speciális árukat tart raktáron

Csakis kiadló minőségek konkurenciamentes eredeti gyári áron

A Temesvári Gyapjuipar Rt.
kolozsvári fióküzletében:
Cal. Viktoriei (Kossuth Lajos u.) 24
eredeti gyári áron kaphatók:
férfi- és női gyapjuszövetek
En-gros és on-detail!
HARISNYAÁRUK EN-GROS!

BEKLÁM HÉT!
Aki olcsó és szép kalapot akar, keresse fel a **MOSKOVITZ RÓZSIKA** (Unió-utca 9 szám alatt) féle női kalap üzletét, ahol masamód cikkek gyári áron kaphatók, Férfi és női kalapformálást vállalok!

„Melissát” kérien, ha főnem cukorkát akar!

Lámpaáru, fehér lámpacsövek, kristály- fehér csiszolt üvegáruk, likőrös palackok, demijonok legelőnyösebben beszerezhetők
Ausländer Testvéreknel Cluj, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39. EN-GROS! Telefon 9-54. EN-DETAIL!

Cin (Kolozsvár)

A legjobb gében és nem talan robog át Európán az eg hába. Hiába fásultság: mi valami katasz hogy a háboru hittük, csak lefele, de mos válogat. A dolgo lefele a lejtőn, ország, a győz A katasztrófa Mintha a régi a gazdasági há vivja. Francia Olaszország ell Jugoszlávia Cs Románia ellen, tria ellen, Mag ország ellen. L Oroszország m benne vannak. frankot, a holl dán pénz a fölött ott van dollár, a fonta ban nincs sző És nos köny erők skarna feljebb s bruta egyre lejjebb. hagyjon fel im bélyegzetett, lad a pusztuló

Sehol me Még csak mód álljanak és az mert a gyenge vadsággal harc formák. Itt i gyengébbek. örjítő tanc, fe viszi a vak töm erők is arra szen gyengék. De az egészen pótfeszkednek, hogy az ő erej titthatatlan acél fatlansággal. piroskatonák v tonák háborujá országok éhh több fedelet or dönt le, több jából és tesz f a mazuri és vaksággal meg sen, de a való pedig nem tud séget. A hábor landóan figyel volt egy Wilson a vérontás me lehetséges egy papája és Wls ban felbukkan debnak egy pé gék gyengeség mindez máról fantáziák építu gondolkozik a átani, a győz